

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Юридичний факультет та Економічний факультет

Держбюджетна тема юридичного факультету
«Соціально-правові засади збереження та розвитку
трудового потенціалу України»

Громадська організація «Трудові ініціативи»

МАТЕРІАЛИ
МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
«ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ТРУДОВОЇ
МІГРАЦІЇ: ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ,
ДЕМОГРАФІЧНІ, ОСВІТНІ АСПЕКТИ»

з нагоди Міжнародного дня мігранта
18 грудня 2019 року

м. Київ
2020

УДК: 349.2:331:314:325.2(477) (043.2)

Д 78

Д 78 Державна політика у сфері трудової міграції: правові, економічні, демографічні, освітні аспекти: матеріали міждисциплінарного круглого столу з нагоди Міжнародного дня мігранта (м. Київ, 18 грудня 2019 р.) / за ред. І.С. Сахарук, А.М. Магомедової. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 230 с.

ISBN 978-617-7625-74-1

У збірнику вміщено тези наукових доповідей, присвячених дослідженню особливостей міграційних процесів в сучасних умовах, міграційній політиці України, правовому регулюванню праці трудящих-мігрантів, економічним і демографічним причинам та наслідкам трудової еміграції, державній освітній політиці як чиннику впливу на зовнішню трудову міграцію.

Для фахівців, які працюють у галузі трудової міграції, науковців, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів і студентів.

Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

ISBN 978-617-7625-74-1

*© Держбюджетна тема юридичного факультету
«Соціально-правові засади збереження та розвитку
трудового потенціалу України», 2020*

© Колектив авторів, 2020

ЗМІСТ

Алексєєва Валерія Олегівна ДИНАМІКА МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ У СВІТІ.....	6
Батиченко Світлана Павлівна РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ З ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ	12
Дерій Олена Олександрівна МІГРАЦІЯ – РЕЗУЛЬТАТ ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	16
Іваницький Антон Вячеславович ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕЖИМУ РОБОЧОГО ЧАСУ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ У ПОЛЬЩІ	24
Кожевніков Віктор Олександрович ДО ПИТАННЯ ПОШИРЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ	31
Костенніков Дмитро Михайлович ПУБЛІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІМІГРАЦІЇ КВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ	38
Костюченко Олена Євгенівна ТРУДОВА МІГРАЦІЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ НЕЗАХИЩЕНОСТІ СОЦІАЛЬНО- ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ	42
Крижевський Антон Васильович ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ЗДОБУТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (90-ті роки ХХ ст.)	46
Кузнецов К.О. ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ	54
Кучма Ольга Леонідівна ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ТРУДОВУ МІГРАЦІЮ	61
Лець Ольга Вадимівна ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У СФЕРІ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ	65
Логвинова Марина Олександрівна РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ У МІСЦЯХ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ.....	71
Магомедова Аліна Магомедівна ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ ТРУДОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ З УКРАЇНИ	77

Магомедова Аліна Магомедівна
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
економічного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ ТРУДОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ З УКРАЇНИ*

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що однією з найважливіших передумов від'їзду нанесення з країни є рівень оплати праці, зокрема мінімальної, яка, по суті, виступає тим фактором, вплив якого позначається на низці інших економічних показників держави, а саме на рівні зайнятості та безробіття, середньому рівні заробітних плат, офіційному працевлаштуванні населення, фінансово-економічних показниках господарської діяльності юридичних осіб та фізичних-осіб підприємців та на їх податковому навантаженні.

У таблиці представлена інформація щодо рівня мінімальної заробітної плати у деяких країнах Європейського Союзу. Для порівняння були обрані країни ЄС, до яких виїжджає більшість українців з метою працевлаштування та отримання належної винагороди за свою працю. Часовий діапазон визначено з 2015 р., оскільки саме з цього року розпочався новий, динамічний, етап трудової еміграції з України, розвиток якого триває і по сьогоднішній день.

* Наукове дослідження проведено в рамках держбюджетної теми №19БФ042-01М «Соціально-правові засади збереження та розвитку трудового потенціалу України»

Таблиця

Темпи приросту мінімальної заробітної плати у країнах Європейського Союзу у 2015 – 2019 рр.

Країна	01.07. 2015	01.07. 2016	01.07. 2017	01.07. 2018	01.07. 2019	Темп приросту,%
Румунія	238,38	276,34	318,52	407,45	446,02	87,10
Литва	325,00	380,00	380,00	400,00	555,00	70,77
Чехія	340,35	364,90	419,90	468,87	518,97	52,48
Болгарія	194,29	214,75	235,20	260,76	286,33	47,37
Естонія	390,00	430,00	470,00	500,00	540,00	38,46
Словаччина	380,00	405,00	435,00	480,00	520,00	36,84
Угорщина	340,58	350,09	412,66	418,47	464,20	36,30
Польща	422,35	417,02	473,27	480,20	523,09	23,85
Латвія	360,00	370,00	380,00	430,00	430,00	19,44

Джерело: розраховано автором за даними [1].

З таблиці видно, що станом на 01 липня 2015 р. найнижчий рівень мінімальної заробітної плати зафіксовано у Болгарії і він становить 194 €. Для порівняння, в Україні рівень мінімальної заробітної плати за аналогічний період становив 43,5 € [2], що у 4 рази менше від показників Болгарії, у 8 разів – від показників Угорщини (належить до 1-ї групи країн – країн з низьким рівнем оплати праці) та майже в 10 разів нижче показників мінімальної заробітної плати у Республіці Польщі (належить до 2-ї групи країн – країн із середнім рівнем оплати праці).

За темпами приросту рівня мінімальної заробітної плати серед визначених країн лідирує Румунія, Уряд якої на 87% збільшив мінімальний оклад у 2019 р., порівняно з аналогічним періодом 2015 р. В Україні мінімальну заробітну плату за аналогічний період збільшено на 242%, а саме з 43,5 € до 149 €. Однак, варто підкреслити, що істотне підвищення мінімального окладу відбувається лише протягом останніх 4 років, а також, що це збільшення, у більшій мірі, пов'язане з надзвичайно

високими темпами інфляційних коливань за аналізований період, у той час, як у ЄС ці показники залишаються стабільними та низькими.

В Україні рівень середньої заробітної плати поступається мінімальному рівню заробітної плати більшості країн ЄС. Станом на початок листопада 2019 р. середній рівень заробітної плати в Україні на одного штатного працівника становив 10310,2 грн (рис.), і цей показник є вищим лише від мінімальної заробітної плати Болгарії, визначеної станом на 01.07.2019 р.

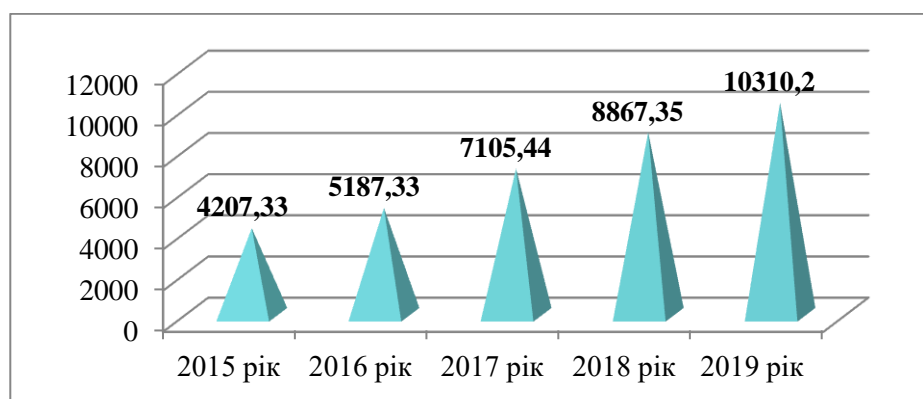

Рис. Динаміка середньої заробітної плати в Україні у розрахунку на 1 штатного працівника у 2015 – 2019 рр.

Джерело: розраховано автором за даними [3].

Висновки. Отже, еміграція трудових ресурсів з України прямо пов'язана з економічними показниками розвитку країни та перш за все визначається рівнем мінімальної заробітної плати у державі. В Україні за останні 5 років відбулось істотне зростання мінімального рівня оплати праці. Разом з тим, звертаємо увагу, що економічна політика Уряду не мала превентивного характеру, а механізм її реалізації почав здійснюватися, коли проблема трудової еміграції зазнала надзвичайних масштабів та на сьогоднішній день становить загрозу економічній безпеці країни. Таким чином, істотне підвищення мінімального рівня оплати праці зумовлено високими інфляційними показниками у державі і не вплинуло та не сприяло підвищенню платоспроможності населення та покращенню його добробуту загалом. З огляду на це, державна політика Уряду щодо створення сприятливого клімату для збереження і розвитку

трудоу ресурсів в Україні потребує суттєвого вдосконалення та має бути здійснена комплексно у межах реалізації юридичних, освітніх та демографічних заходів у країні.

Список використаних джерел:

1. Minimum wages. Eurostat, July 2019. URL: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=earn_mw_cur&lang=en (access mode 29.11.2019).
2. Про державний бюджет України. Закон України. 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 рр. URL: <https://rada.gov.ua/> (дата звернення 29.11.2019).
3. Середня заробітна плата за видами економічної діяльності по місяцях. Державна служба статистики, 2015 – 2019 рр. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 29.11.2019).

Мельник Марія Богданівна

кандидат юридичних наук, провідний юрист

Центру проблем імплементації європейського соціального права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

доцент кафедри державно-правових та галузевих дисциплін

Київського університету права НАН України

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРУДОВОГО ПРАВА В МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Розглядаючи право, як спосіб врегулювання тих чи інших соціальних відносин, постає насамперед питання стосовно того, що будь яке правове регулювання у сучасному суспільстві повинно супроводжуватись не стільки із вченням про норму права, як правило поведінки, не стільки виходячи із розуміння простору права як невід'ємного феномену проявлення свободи, чи навіть благ, які виступають фундаментом задоволення інтересів носіїв права, скільки